CZAPLA NADOBNA

Egretta garzetta (L., 1766)

Grzegorz Rolik

Fot. Ł. Łukasik

W naturze gatunek ten występuje na dużym obszarze: południowa Europa, Azja, Afryka, Madagaskar, Indonezja, zachodnia Australia. W okresie lęgowym zamieszkuje bagna, delty rzek, mokradła porośnięte drzewami i krzewami, na których buduje gniazdo. Jest ptakiem wędrownym, żyjącym w stadach, a gniazduje w koloniach do kilku tysięcy par, często razem z innymi gatunkami czapli i kormoranami.

Do charakterystycznych cech tego gatunku należą: czarny dziób, długie czarne skoki i jasnożółte palce. Na piersiach i bokach ma partie ciała porośnięte piórami pudrowymi, wytwarzającymi puder chroniący pióra konturowe przed wilgocią. W sezonie godowym posiada 2 długie (16 cm) rajery oraz wydłużone pióra ozdobne na górze piersi, płaszczu i skrzydłach. Dymorfizm płciowy jest słabo zaznaczony, jednak samce są zwykle nieco większe od samic i przy uważnej obserwacji można je odróżnić.

Czapla nadobna odnotowywana było często w naszym kraju. Pierwsze osobniki stwierdzono już w połowie XVII i XVIII wieku, a w XIX w. spotykano ją już dość regularnie. W ostatnim dziesięcioleciu pojawiała się licznie; w r. 1996 – łącznie ponad 70 ptaków, w 1997 – co najmniej 41 i w 1999 – ok. 60 osobników. Odnotowano również raz lub dwa razy lęgi w Polsce. Prawdopodobny przypadek gniazdowania miał miejsce w rez. Słońsk, gdzie w okresie od 10 czerwca do 2 lipca 1998 r. widywano zaniepokojoną parę ptaków, regularnie powracającą do kolonii czapli siwych i ślepowronów. Natomiast, 6 sierpnia 2003 r., w kolonii ślepowronów, w żwirowni Palczowice pod Oświęcimiem znaleziono gniazdo z czterema podlotami (J. Batleja, A. Gorczewski).

W Polsce czapla nadobna utrzymywana jest w 3 ogrodach zoologicznych: Opole, Chorzów i Kraków. Hodowla czapli w Ogrodzie Zoologicznym w Opolu prowadzona jest od roku 1996. Ptaki rozmnażają się tu regularnie. Zimę czaple spędzają w zimowisku, gdzie mają zapewnione odpowiednie warunki, tj. temperaturę ok. 12-14°C, wilgotność względną ok. 60%, lampy UV, stały dostęp do pojemników z czystą wodą, odpowiednią karmę. Duże znaczenie ma dostęp do wody, która służy ptakom do codziennej kąpieli, pielęgnacji piór, pobierania pokarmu, picia. Nie należy przegrzewać pomieszczeń, gdyż ptaki są dosyć odporne na niższe temperatury. Podłoże, które stanowi piasek, zraszane jest wodą podczas codziennej obsługi. Żywienie zimowe oparte jest głównie na rybach słonowodnych (szproty) i słodkowodnych (np. płoć czy leszcz – cięte na kawałki), które stanowią 70% dawki pokarmowej, mięsie wołowym, twarogu chudym, dodatku owadów: mączniki, drewniaki, świerszcze, szarańczaki. Dodatek witamin i minerałów odgrywa również ważną rolę i powinien być uzgodniony ze służbą weterynaryjną.

Kolonia czapli w opolskim zoo.

Wraz z nastaniem pierwszych wiosennych dni ptaki przygotowuje się do sezonu letniego. Zwiększa się wtedy udział witamin. Dawka pokarmowa jest mocno urozmaicona. Ma to znaczenie, jeśli spodziewamy się wiosennych lęgów. Na kilkanaście dni przed wypuszczeniem, stado jest stopniowo hartowane. W naszym regionie wypuszczanie na zewnątrz ma miejsce ok. 15-20 kwietnia.

Ptaki po opuszczeniu zimowiska, niemalże po kilku dniach, przystępują do budowy gniazd. Budulec na gniazda jest regularnie dostarczany. Są to gałązki brzozowe i wierzbowe o długości ok. 15-20 cm. Woliera letnia zaopatrzona jest w duży zbiornik wodny i wysokie gałęzie drzew stanowiące siedziska dla ptaków. Ilość drzew jest dostosowana do wielkości stada i par lęgowych, jednak mimo

Para przy gnieździe.

DELTA® optical

Delta Optical Titanium 8.5x45

1249 zł

Titanium 8.5x45 to wynik poszukiwań lornetki łączącej w sobie kompaktowe wymiary oraz wysoką jasność i ostrość obrazu. Wypełniona azotem lornetka jest wodo- i mgłoodporna.

Delta Optical Forest 8x42

419 zł

Duże pole widzenia, małe gabaryty, odporna na wodę i mgłę. Odpowiednia nawet podczas najgorszej pogody i w ekstremalnych warunkach.

Delta Optical Silver 10x50

389 zł

Jakość, niezawodność oraz estetyka wykonania - tymi kryteriami kierowaliśmy się podczas projektowania serii lornetek Silver. Wypełniona azotem lornetka jest wodo- i mgłoodporna.

Delta Optical
tel./fax: (025) 7592995
tel: (025) 7594076
www.deltaoptical.pl

Salon firmowy w Warszawie
Budynek Warsaw Towers
Sienna 39 (obok sklepu Vobis)
tel: (022) 6240804

Pisklęta czapli nadobnej.

to ptaki często walczą o terytorium i dogodne miejsce do budowy gniazda. Bardzo ciekawe i widowiskowe są toki czapli nadobnych; ptaki są mocno pobudzone, stroszą pióra ozdobne na piersi i płaszczu, przepędzają się wzajemnie, a w kolonii jest wtedy gwarno i głośno. Po dobraniu się w pary samica składa 2-6 jaj, które wysiadują oboje rodzice przez 21-25 dni. Ptaki wymieniają się podczas inkubacji jaj kilka razy na dobę; osobnik podfruwa do gniazda, a partner wstaje z jaj. Odbywa się rytualne powitanie i zamiana. Obecność piskląt stwierdza się po ich charakterystycznych odgłosach, które przypominają niskotonowe odgłosy grzechotek. W naturze odbywa się 1 lęg, a w przypadku utraty jaj para może go powtórzyć. Natomiast w warunkach hodowlanych czaple mogę przystępować drugi raz do lęgów, zwłaszcza jeśli była ciepła i wczesna wiosna, a narodziny pierwszych młodych były stosunkowo szybko po wypuszczeniu. Pokarm w okresie odchowu młodych podawany jest 2-3 razy dziennie, a dawka pokarmowa wzbogacana jest w stynkę, małe gryzonie, owady, dodatki mineralno-witaminowe. Młode karmione są przez rodziców na zmianę, jednak nigdy nie pozostają bez opieki rodzica. W gnieździe przebywają przez ok. 30 dni. Opuszczają je przed opierzeniem i siedzą na gałęziach opodal, na noc jednak wracają do gniazda. Młode czaple po okresie odchowu dołączają do stada i tworzą jedną kolonię. Dojrzałość płciową osiągają w wieku 2-3 lat. Jesienią, tj. ok. 15-20 października, stado czapli jest przenoszone do pomieszczenia zimowego.

W opolskim zoo odnotowano przypadki składania jaj przez czaple w okresie zimowym i wczesnej wiosny, w pomieszczeniu. Ptaki podejmowały się wysiadywania, jednak zawsze bez powodzenia. W okresie rozrodczym zaobserwowano również przypadki niewierności wśród par skojarzonych, kiedy samiec opuszczał gniazdo, a pojedyncze samce wykorzystując jego nieobecność, kopulowały z jego partnerką.

W ostatnich latach wzrosło zainteresowanie czaplami nadobnymi, również wśród prywatnych hodowców. Hodowla tego gatunku nie powinna raczej stanowić większego problemu, poza żywieniem, które w okresie zimowym może być kosztowne. Czaple są ptakami bardzo ekspozycyjnymi i interesującymi, nie tylko dla miłośników awifauny. W ich kolonii jest zawsze gwarno, począwszy od wczesnej wiosny i sezonu godowego, do lata – wychowywanie piskląt, ich nauki latania, po jesień, kiedy całym stadem prezentują swój behawior i życie stadne.

Fot. Grzegorz Rolik
Ogród Zoologiczny w Opolu